

Sygn. akt I ACa 805/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 grudnia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	<i>SSA Hanna Nowicka de Poraj (spr.)</i>
Sędziowie:	<i>SSA Barbara Górczanowska</i> <i>SSA Paweł Rygiel</i>
Protokolant:	st.sekr.sądowy Urszula Kłosińska

po rozpoznaniu w dniu 20 grudnia 2017 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa ***Stowarzyszenia (...)*** w W.

przeciwko ***D. W. i M. W. (1)***

o zapłatę i nakazanie

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 13 grudnia 2016 r. sygn. akt IX GC 40/15

1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie II w ten sposób, że: kwotę 10 322,22 zł obniża do kwoty 8 736,72 zł (osiem tysięcy siedemset trzydzieści sześć złotych i siedemdziesiąt dwa grosze), a kwotę 3 171 zł obniża do kwoty 1585,50 zł (jeden tysiąc pięćset osiemdziesiąt pięć złotych) i w zakresie tego obniżenia powództwo oddala oraz w punkcie IV w ten sposób, że kwotę 2385 zł zastępuje kwotą 1 158 zł (jeden tysiąc sto pięćdziesiąt osiem złotych);

2. w pozostałej części apelację oddala;

3. zasądza od pozwanych na rzecz strony powodowej kwotę 2217 zł (dwa tysiące dwieście siedemnaście złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

SSA Paweł Rygiel SSA Hanna Nowicka de Poraj SSA Barbara Górczanowska

Sygn. akt I ACa 805/17

UZASADNIENIE

Strona powodowa Stowarzyszenie (...) w W. w pozwie skierowanym przeciwko M. W. (1) i D. W. wniosła o: 1. zobowiązanie solidarnie pozwanych do dostarczenia stronie powodowej wykazów utworów wykorzystywanych i wykonywanych podczas imprez odbywających się w lokalu (...) przy ul. (...) w K. w okresie od 1 maja 2014 r. do 31 października 2014 r. według wzoru stanowiącego załącznik do umowy licencyjnej; 2. zasądzenie solidarnie od pozwanych na rzecz strony powodowej kwoty 13.493,22 zł z odsetkami tytułem wynagrodzenia autorskiego za korzystanie z utworów w zakresie ich publicznego odtwarzania podczas dyskotek w klubie (...) w K. (za okres od 17 maja 2014 r. do 31 października 2014 r.) i kary umownej za opóźnienie w przekazaniu wykazu utworów wykorzystywanych podczas imprez odbywających się w tym lokalu (za okresy miesięczne od 1 maja 2014 r. do 31 października 2014 r.); 3. zasądzenie solidarnie od pozwanych na rzecz strony powodowej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W odpowiedzi na pozew pozwani M. W. (1) i D. W. wniesli o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od strony powodowej solidarnie na rzecz pozwanych kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy w Krakowie wyrokiem z dnia 13 grudnia 2016 r., sygn. akt IX GC 40/15:

I. nakazał pozwanym, aby dostarczyli solidarnie stronie powodowej wykazy utworów wykorzystywanych i wykonywanych podczas imprez, odbywających się w lokalu (...) przy ul. (...) w K., w okresie od 1 maja 2014 r. do 31 października 2014 r. według wzoru stanowiącego załącznik do umowy licencyjnej;

II. zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz strony powodowej kwotę 10.322,22 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, liczonymi od kwot:

- 3.250,89 zł od dnia 27 sierpnia 2014 r. do dnia zapłaty;
- 1.300,11 zł od dnia 15 września 2014 r. do dnia zapłaty;
- 1.300,11 zł od dnia 15 października 2014 r. do dnia zapłaty;
- 1.300,11 zł od dnia 15 listopada 2014 r. do dnia zapłaty;
- 3.171 zł od dnia 29 listopada 2014 r. do dnia zapłaty;

III. oddalił powództwo w pozostałym zakresie;

IV. zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz strony powodowej kwotę 2.385 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu Sąd Okręgowy wskazał, że bezspornym w sprawie było, iż w dniu 8 sierpnia 2014 r. strony zawarły umowę licencyjną na publiczne odtwarzanie utworów, na mocy której (...) jako organizacja zbiorowego zarządzania prawami autorskimi – udzieliła pozwanym licencji na publiczne odtwarzanie utworów ze swojego repertuaru za pośrednictwem odtwarzacza dźwięku, w zamian za co pozwani zobowiązali się do uiszczania zryczałtowanego wynagrodzenia autorskiego w kwocie 1.057 zł netto miesięcznie (§ 5 ust. 1). W § 6 ust. 1 umowy postanowiono, że (...) w ostatnim dniu miesiąca wystawi fakturę VAT za dany miesiąc z terminem płatności 14 dni od wystawienia faktury. W § 6 ust. 5 zastrzeżono, że w przypadku wykorzystania utworów podczas dyskotek licencjodawca zobowiązuje się przekazywać (...)owi do 10 dnia następnego miesiąca w formie pisemnej, według wzoru stanowiącego załącznik nr 1 do umowy, wykazy wykorzystanych utworów. W ust. 6 strony postanowiły, że w razie niedostarczenia we wskazanym terminie wykazów wykorzystanych utworów lub dostarczenia wykazów sporządzonych niezgodnie z załączonym wzorem, licencjodawca zobowiązany będzie do zapłaty kary umownej w wysokości 1.057 zł. W § 10 ust. 1 strony zastrzegły, że zmiany umowy wymagają formy pisemnej pod rygorem nieważności, z wyjątkiem zmiany stawek wynagrodzenia na skutek waloryzacji. W § 11 umowy strony postanowiły, że za okres od 17 maja 2014 r. do 31 lipca 2014 r. licencjodawca zapłaci wynagrodzenie autorskie w kwocie 2.643 zł netto, w ciągu 14 dni od wystawienia faktury VAT. W § 12 zapisano, że umowa wchodzi w życie z mocą obowiązującą od dnia 17 maja 2014 r. i jest zawarta do 31

grudnia 2014 r. Strona powodowa wystawiła faktury VAT obejmujące należności z tytułu wynagrodzenia autorskiego za okres od maja do października 2014 r., wskazując w nich termin płatności – 14 dni od wystawienia.

Sąd Okręgowy uznał powyższe okoliczności za bezsporne, biorąc pod uwagę, że pozwani nie kwestionowali zawarcia umowy i jej pierwotnej treści, nie było również kwestionowane wystawienie i doręczenie faktur VAT. Jako że cały stan faktyczny istotny dla rozstrzygnięcia był między stronami bezsporny Sąd I instancji nie dokonywał ustaleń stanu faktycznego, uznając w świetle wyników całej rozprawy, że przyznanie okoliczności faktycznych nie budzi wątpliwości (art. 229 i 230 k.p.c.). Jednocześnie Sąd Okręgowy oddalił wnioski pozwanych o przeprowadzenie dowodów z zeznań świadków M. W. (2) i K. W. oraz z przesłuchania stron na okoliczność indywidualnych uzgodnień stron w zakresie terminów płatności należności licencyjnych, zmieniających terminy określone w treści zawartej między stronami umowy, indywidualnych uzgodnień stron w zakresie dostarczenia powodowi wykazów utworów, zmieniających w tym zakresie postanowienia umowne oraz sytuacji majątkowej i gospodarczej pozwanych, a także przyczyn nieuregulowania należności licencyjnych i niedostarczenia wykazów utworów dochodzonych pozwem. W ocenie Sądu I instancji, pozwani wnioskując o przeprowadzenie tych dowodów nie podali bowiem w istocie okoliczności faktycznych, których wykazaniu miałyby służyć te dowody, uniemożliwiając Sądowi ocenę, czy fakty te mają istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, a w konsekwencji – czy mogą być przedmiotem dowodu w rozumieniu art. 227 k.p.c. Sąd Okręgowy oddalił wniosek o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków i stron na okoliczność zmiany terminów płatności i terminów przedstawienia wykazów utworów, ustalonych w umowie, również na mocy art. 246 k.p.c. i 247 k.p.c., mając na uwadze, że strony zastrzegły w umowie formę pisemną pod rygorem nieważności dla dokonania zmian w umowie.

Na kanwie przytoczonych powyżej bezspornych okoliczności faktycznych Sąd Okręgowy uznał, że powództwo zasługuje na uwzględnienie w części.

W ocenie Sądu I instancji, strona powodowa wykazała przesłanki dochodzonego roszczenia o zapłatę wynagrodzenia autorskiego, przedstawiając zawartą z pozwanymi umowę licencyjną. W konsekwencji Sąd Okręgowy uwzględnił to żądanie na mocy art. 67 ust. 1 w zw. z art. 105 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 666) w zw. z § 5 ust. 1 i 2 oraz § 11 umowy z dnia 8 sierpnia 2014 r., przy czym w zakresie, w jakim umowa dotyczyła należności za okres sprzed jej zawarcia, Sąd I instancji uznał, że umowa miała również charakter ugody, uchylającej ewentualny spór co do korzystania z utworów przez pozwanych przed zawarciem umowy i określającej wysokość wynagrodzenia za ten okres (art. 917 k.c.). Zdaniem Sądu Okręgowego, brak było podstaw do przyjęcia, że strony zmieniły skutecznie termin płatności wynagrodzenia umownego, co skutkowało zasądzeniem dochodzonych odsetek, zgodnie z żądaniem pozwu, na mocy art. 481 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 455 k.c. w zw. z § 6 ust. 1 umowy z dnia 8 sierpnia 2014 r.

Sąd I instancji uznał, że strona powodowa była również uprawniona do żądania wykazów utworów, wykorzystanych podczas dyskotek, organizowanych w lokalu (...) w K. przez pozwanych, a pozwani byli zobowiązani do ich przedstawienia we wskazanym w umowie terminie, na mocy § 6 ust. 5 zawartej przez strony umowy z dnia 8 sierpnia 2014 r. w zw. z art. 354 § 1 k.c.

Natomiast żądanie zapłaty kary umownej za niedostarczenie w terminie wykazów wykorzystanych utworów Sąd Okręgowy uznał za uzasadnione jedynie w części. W ocenie Sądu I instancji, w braku zgodnego rozumienia zapisów umowy, mając na uwadze rozumienie zapisów umowy przez rozsądnego odbiorcę oświadczenia, działającego w podobnych okolicznościach, przyjęć należy, że strony w § 6 ust. 5 umowy zastrzegły obowiązek comiesięcznego przedkładania wykazów utworów (strony zastrzegły termin wykonania tego obowiązku do 10 dnia następnego miesiąca, co wskazuje na powtarzalność tego obowiązku i jego okresowy charakter, inaczej strony ustanowiłyby jeden termin dla jego wykonania, przypadający po zakończeniu umowy). Z kolei kara umowna została zastrzeżona na wypadek niedostarczenia ww. wykazów we wskazanym terminie, a zatem za zwłokę w ich dostarczeniu, a zwłoka ta mogła wystąpić w każdym miesiącu obowiązywania umowy. W konsekwencji Sąd Okręgowy przyjął, że kara umowna została zastrzeżona na wypadek niewykonania zobowiązania każdorazowo w danym miesiącu, bowiem w każdym miesiącu mogło dojść albo do wykonania tego obowiązku z terminie albo do jego niewykonania w ustalonym

czasie. Zdaniem Sądu I instancji, brak było podstaw do przyjęcia, że obowiązek zapłaty kary umownej miał charakter jednorazowy, skoro obowiązek przedstawienia utworów miał charakter powtarzalny, a zatem w czasie obowiązywania umowy nie można było przewidzieć, czy naruszenie nastąpi jednokrotnie czy wielokrotnie. Sąd Okręgowy podkreślił, że pozwani nie podnosili, by wykonali swoje zobowiązanie w terminie, z czego Sąd I instancji wywiódł, iż powstały przesłanki żądania zapłaty kary umownej za zwłokę w wykonaniu zobowiązania do przedstawienia wykazów utworów, za każdy miesiąc naruszenia tego obowiązku z osobna. W konsekwencji Sąd Okręgowy zasądził karę umowną za niewykonanie w terminie zobowiązania do przedstawienia wykazów za miesiące od rozpoczęcia obowiązywania umowy do października 2014 r. (czyli do 10/09/14, 10/10/14 i 10/11/14) na mocy art. 483 i 484 k.c. w zw. z § 6 ust. 5 i 6 umowy z dnia 8 sierpnia 2014 r. w zw. z art. 477 § 1 k.c.

W ocenie Sądu Okręgowego, pozwani nie podnieśli twierdzeń, uzasadniających przyjęcie, że nie ponosili odpowiedzialności za niewykonanie zobowiązania wobec strony powodowej. Zdaniem Sądu I instancji, przyczyny niewykonania zobowiązania do zapłaty wynagrodzenia autorskiego z umowy nie mają znaczenia, bowiem w tym zakresie strona powodowa dochodziła jej wykonania, a nie odszkodowania z powodu niewykonania. Pozwani nie podnosili, by którekolwiek świadczenie z umowy stało się niemożliwe, a brak podstaw do przyjęcia, że sytuacja majątkowa pozwanych lub jakiegokolwiek problemy towarzyszące prowadzeniu działalności gospodarczej przez pozwanych, zwalniają z obowiązku wykonania umowy (uiszczenia wynagrodzenia i przedstawienia wykazu utworów) wobec strony powodowej. Przyczyny niewykonania umowy w terminie mogły mieć znaczenie jedynie dla oceny zasadności żądania zapłaty kary umownej, bowiem pozwani mogliby się zwolnić z odpowiedzialności za jej zapłatę w razie wykazania, że nie ponoszą odpowiedzialności za naruszenie obowiązku umownego (art. 471 k.c.). Pozwani nie powołali jednak żadnych okoliczności uzasadniających przyjęcie, że niewykonanie w terminie obowiązku przedstawienia wykazów wykorzystanych utworów, jest skutkiem okoliczności, za które nie ponoszą odpowiedzialności. Nawet bowiem w razie wykazania przejściowych kłopotów płatniczych (bliżej niesprecyzowanych) i problemów z kanalizacją w pubie, Sąd Okręgowy nie znalazł związku pomiędzy tymi okolicznościami, a nieprzedstawieniem w terminie odpowiednich wykazów wykorzystanych utworów. W konsekwencji, przy tak zakreślonej podstawie faktycznej zarzutu i braku wskazania jakiegokolwiek okoliczności łączących niewykonanie zobowiązania z ww. problemami w prowadzeniu działalności, Sąd I instancji uznał, że nawet wykazanie ww. okoliczności, nie da podstaw do przyjęcia, że nieprzedstawienie wykazów w terminie jest ich następstwem, a zatem prowadzenie postępowania dowodowego w tym zakresie zmierzałoby jedynie do przedłużenia postępowania (art. 471 k.c. w zw. z art. 227 k.c. w zw. z art. 217 § 3 k.p.c.).

Konkludując, Sąd Okręgowy stwierdził, że pozwani nie podnieśli twierdzeń dających podstawę do przyjęcia, że roszczenie nie powstało, powstało w mniejszym rozmiarze lub jest niewymagalne – nie zostały podniesione wystarczająco sprecyzowane twierdzenia dotyczące zmiany umowy, ponadto zmiana ta wymagała formy pisemnej pod rygorem nieważności; brak było twierdzeń dających podstawę do przyjęcia, że niewykonanie zobowiązania, obwarowanego sankcją kary umownej, było wynikiem okoliczności za które pozwani nie ponoszą odpowiedzialności, ponadto trudna sytuacja majątkowa nie zwalniała z obowiązku zapłaty uzgodnionego wynagrodzenia, nie miała też żadnego związku z nieprzedstawieniem wykazu utworów zgodnie z umową. W związku z powyższym Sąd I instancji nie znalazł jakiegokolwiek podstaw do uznania, że dochodzenie przez stronę powodową jej roszczeń, stanowi nadużycie prawa podmiotowego w rozumieniu art. 5 k.c.

Sąd Okręgowy uznał jednak za niezasadne żądanie zapłaty kary umownej za zwłokę w przedstawieniu wykazów utworów za miesiące maj – lipiec 2014 r. odpowiednio do 10 – go dnia kolejnego miesiąca, mając na uwadze, że skoro umowa została zawarta 8 sierpnia 2014 r., to – mimo objęcia tą umową również obowiązku przekazania wykazów utworów za okres od jej zawarcia (wniosek z § 12 ust. 1 umowy) – pozwani nie byli umownie zobowiązani do przedstawienia tych wykazów utworów przed datą jej zawarcia, co przyznał powód na rozprawie w dniu 13 grudnia 2016 r. Obowiązek przedstawienia wykazów powstać mógł najwcześniej po zawarciu umowy, a skoro nie przewidziano żadnego terminu szczególnego, Sąd Okręgowy uznał, że wykazy za wcześniejszy okres pozwani mieli obowiązek przekazać do 10 – go dnia miesiąca następującego po zawarciu umowy (10/09/14), za cały dotychczasowy okres obowiązywania umowy (§ 6 ust. 5 umowy). W konsekwencji Sąd I instancji przyjął, że pozwani popadli w zwłokę w

wykonaniu umowy, w zakresie § 6 ust. 5, za okres od maja do końca sierpnia (wykaz powinien być przedłożony do 10/09/14), za wrzesień 2014 r. (do 10/10/14) i październik 2014 r. (do 10/11/2014) i za te naruszenia umowy należała się stronie powodowej kara umowna. W pozostałym zakresie żądanie zapłaty kary umownej zostało oddalone, na mocy art. 483 § 1 k.c. w zw. z § 6 ust. 5 i 6 umowy z dnia 8 sierpnia 2014 r.

Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw by uznać karę za rażąco wygórowaną w rozumieniu art. 484 § 2 k.c., a dla oceny tego wygórowania nie miała znaczenia wysokość należności licencyjnych ani to w jakiej relacji pozostawała wysokość tych należności do wysokości kary, skoro kara została zastrzeżona z tytułu niewykonania w terminie zupełnie innego zobowiązania, jakim było nieprzedstawienie wykazu utworów, koniecznego do poprawnego rozliczenia wynagrodzenia z twórcami, według rzeczywiście wykorzystanych utworów. W ocenie Sądu I instancji, pozwani nie podnieśli twierdzeń uzasadniających przyjęcie, że wysokość kary jest rażąco wygórowana, a Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do przyjęcia w oparciu o zgromadzony materiał dowodowy, a nawet tylko same twierdzenia pozwanych, że zachodzi rażąca dysproporcja kary umownej do wartości umownego zobowiązania i szkody, jaką poniósł wierzyciel z uwagi na niewykonanie lub nienależyte wykonanie przez dłużnika (chodzi o szkodę wywołaną naruszeniem § 6 ust. 5 umowy) lub że nieznaczny był zakres i czas trwania naruszenia przez dłużnika postanowień umownych (zobowiązanie nie tylko nie zostało wykonane w terminie, ale dotychczas w ogóle nie zostało wykonane) lub że postanowienia naruszone miały charakter nieistotny (jak podał powód, brak tych wykazów uniemożliwia prawidłową redystrybucję wynagrodzenia autorskiego, co jest głównym celem organizacji zbiorowego zarządzania) albo że nieznaczny był stopień zawinienia dłużnika. Mając powyższe na uwadze, Sąd I instancji nie znalazł podstaw do miarkowania kary umownej na mocy art. 484 § 2 k.c.

O kosztach postępowania Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 100 k.p.c., uznając, że strona powodowa uległa co do 23% żądania. Jako że całość kosztów procesu wyniosła 5.514 zł (koszty zastępstwa procesowego obu stron w kwocie po 2.400 zł, według stawek obowiązujących do 1 stycznia 2016 r. zgodnie z § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. 2015 r. poz. 1800) i koszty opłaty od pozwu oraz opłat skarbowych od pełnomocnictw), powód poniósł koszty w wysokości 3.097 zł, a powinien ponieść 712 zł, do zwrotu na jego rzecz pozostała kwota 2.385 zł.

Wyrok Sądu Okręgowego **zaskarżyli apelacją pozwani**, Od przedmiotowego wyroku, zaskarżając go w części, tj. w zakresie pkt I, II oraz IV. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucili:

- naruszenie art. 65 k.c. poprzez wadliwą interpretację postanowień umowy licencyjnej na publiczne odtwarzanie utworów z dnia 8 sierpnia 2014 r. w zakresie sposobu obliczania kary umownej zastrzeżonej w przedmiotowej umowie oraz niezbadanie co było w owym zakresie celem umowy oraz zgodnym zamiarem jej stron,
- naruszenie art. 484 § 2 k.c. poprzez jego niezastosowanie i nieuwzględnienie zgłoszonego przez pozwanych zarzutu miarkowania kary umownej, w sytuacji gdy dochodzona przez stronę powodową wysokość kary umownej i wskazany przez nią sposób obliczenia tej wysokości, jako odpowiadający wysokości przewidzianego w przedmiotowej umowie wynagrodzenia autorskiego, powoduje, że winna być ona uznana za kwotę rażąco wygórowaną, nadto poprzez błędną wykładnię wzmiankowanego przepisu przejawiającą się w przyjęciu, iż dla oceny czy kara umowna jest rażąco wygórowana nie ma znaczenia odniesienie wysokości tej kary do wysokości opłat licencyjnych,
- naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. oraz art. 299 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. w zw. z art. 217 § 1 k.p.c. poprzez niedokonanie rzetelnego i wszechstronnego rozważenia zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, zbyt powierzchowne potraktowanie dowodów zaofiarowanych przez pozwanych, w szczególności błędne uznanie, iż przeprowadzone w sprawie dowody były wystarczające dla prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy, nadto poprzez całkowicie bezzasadne i rażąco nieprawidłowe oddalenie wniosku o przeprowadzenie dowodu z przesłuchania pozwanych, co doprowadziło w konsekwencji do oparcia wydanego w sprawie rozstrzygnięcia na niepełnych i nieprawidłowych ustaleniach faktycznych,

- naruszenie art. 227 k.p.c. w zw. z art. 217 § 1 k.p.c. poprzez całkowicie bezzasadne oddalenie wniosków dowodowych pozwanych o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków M. W. (2) oraz K. W. na okoliczność indywidualnych uzgodnień stron w zakresie terminów płatności należności licencyjnych, zmieniających terminy określone w treści zawartej między stronami umowy licencyjnej, indywidualnych uzgodnień stron w zakresie dostarczenia powodowi wykazów utworów wykorzystywanych i wykonywanych podczas imprez odbywających się w lokalu (...) przy ul. (...) w K., zmieniających w tym zakresie postanowienia umowne, sytuacji majątkowej i gospodarczej pozwanych oraz przyczyn nieuregulowania należności licencyjnych i niedostarczenia wykazów utworów dochodzonych pozwem, a więc wnioskowanych na potwierdzenie okoliczności mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, co doprowadziło w konsekwencji do oparcia rozstrzygnięcia na niepełnych i nieprawidłowych ustaleniach faktycznych.

W oparciu o powyższe zarzuty pozwani wnieśli o: 1. zmianę wyroku w zaskarżonym zakresie poprzez oddalenie w tej części powództwa oraz zasądzenie od strony powodowej solidarnie na rzecz pozwanych kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego; 2. zasądzenie do strony powodowej na rzecz pozwanych solidarnie kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego; 3. ewentualnie uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie w tym zakresie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na apelację strona powodowa wniosła o jej oddalenie oraz o zasądzenie od pozwanych na rzecz strony powodowej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego przed Sądem II instancji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanych okazała się uzasadniona jedynie w nieznacznym zakresie.

Ustalenia faktyczne Sądu I instancji są prawidłowe – Sąd Apelacyjny uznaje je za własne. Bezzasadne są wszystkie te zarzuty apelacyjne, których konsekwencją miałyby być zmiana przedmiotowych ustaleń.

W szczególności apelujący nie mają racji jakoby oddalenie przez Sąd I instancji wniosków o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków M. W. (2) i K. W. prowadziło do naruszenia przepisów art. 227 k.p.c. w zw. z art. 217 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy w istocie oddalił przedmiotowe wnioski, jednakże stanowisko swoje uzasadnił szczegółowo i trafnie. Zgodnie z art. 227 k.p.c. przedmiotem dowodu są fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie. Przepis ten nakłada na stronę zgłaszającą wniosek dowodowy obowiązek określenia środka dowodowego oraz tezy dowodowej, tj. faktów, które mają być wnioskowanym dowodem wykazane. W oparciu o przedstawioną tezę dowodową Sąd ocenia czy dany środek dowodowy jest procesowo dopuszczalny oraz, czy przedmiotem dowodzenia mają być fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. W odpowiedzi na pozew pozwani zgłosili dowód z zeznań w/w świadków na okoliczność indywidualnych uzgodnień co do wykonywania obowiązków z umowy licencyjnej oraz na okoliczność sytuacji majątkowej i gospodarczej pozwanych jak też przyczyn nieuregulowania należności licencyjnych oraz niedostarczenia wykazów utworów dochodzonych pozwem.

Tak sformułowana teza dowodowa pozwalała Sądowi Okręgowemu na oddalenie wniosku pozwanych – bez narażenia się na zarzut naruszenia przepisów prawa procesowego. Trafnie bowiem przyjął Sąd Okręgowy, że chcąc dowieść przed Sądem przedwczesności powództwa, pozwani winni byli przedstawić w tezie dowodowej takie fakty, które, ocenione na gruncie stosownych przepisów prawa materialnego (art. 455 k.c.), świadczyłyby o przedwczesności powództwa. Należało zatem, już w zarzutach odpowiedzi na pozew, przedstawić jakie dokładnie były uzgodnienia stron, i jaki termin realizacji obowiązków umownych (dostarczenia wykazu utworów, uiszczenia opłat licencyjnych) został przez strony ostatecznie ustalony. Pozwani nie werbalizują takich faktów ani w odpowiedzi na pozew ani później w toku postępowania przed Sądem. Dlatego też wniosek dowodowy pozwanych mógł zostać oddalony, jako bezprzedmiotowy – z twierdzeń pozwanych nie wynikało bowiem, by świadkowie mieli zeznawać o faktach mających w sprawie istotne znaczenie.

Podkreślić należy i to, że § 10 umowy licencyjnej z dnia 8 sierpnia 2014 r strony zawarły pactum de forma, postanawiając, że zmiany umowy wymagają formy pisemnej pod rygorem nieważności. Ani dowód z zeznań świadków M. W. (2) i K. W., ani dowód z zeznań stron, nie zmierzały do wykazania, że strony uchyliły ustanowione umową pactum de forma, co byłoby konieczne dla przyjęcia skuteczności ewentualnych ustnych porozumień co do zmiany ustalonych w umowie pisemnej terminów wykonania zobowiązań umownych (art. 76 zd. 1 k.c.).

Nie sposób też podważyć stanowisko Sądu I instancji w tej części, gdzie wnioski dotyczące złej sytuacji majątkowej pozwanych Sąd uznał za zbyt ogólnikowe i, co za tym idzie nie zmierzające do wykazania faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy. W odpowiedzi na pozew mowa jest jedynie o przejściowych problemach płatniczych oraz o podjęciu działań w celu wyegzekwowania należności od dłużników pozwanych. Zgodzić należy się z Sądem I instancji, że tak ogólnikowe twierdzenia nie mogą prowadzić do zastosowania art. 5 k.c. i w konsekwencji do oddalenia powództwa – innych wniosków procesowych pozwani nie składali.

Bezzasadny w stopniu oczywistym jest zarzut naruszenia art. 65 k.c. przez rzekomo wadliwą interpretację postanowień umowy licencyjnej w zakresie sposobu naliczenia kary umownej. Zdaniem Sądu Apelacyjnego oświadczenia woli zawarte w § 6 ust. 6 umowy licencyjnej ocenione w kontekście zapisu § 6 ust. 5 umowy nie budzi żadnych wątpliwości interpretacyjnych. Karę umowną zastrzeżono na wypadek niewykonania w terminie obowiązku przedstawienia wykazu wykorzystanych utworów muzycznych. Obowiązek przedstawienia wykazów utworów miał charakter powtarzalny (okresowy). Pozwani zobowiązali się je przedstawić do dnia 10-go każdego miesiąca. Zatem ewentualna zwłoka mogła dotyczyć (i dotyczyła) każdego kolejnego miesiąca. Zakładając, że zawierając umowę licencyjną strony działały racjonalnie, twierdzenie pozwanych jakoby kara umowna miała być płacona tylko raz jest wręcz absurdalne. Sąd Okręgowy trafnie uznał, że kara umowna należy się za każdy miesiąc kiedy pozwani opóźnili się w obowiązku złożenia wykazów utworów w okresie obowiązywania umowy. Stanowisko to nie może być podważone.

Sąd Apelacyjny zgodził się natomiast z zarzutem rażącego wygórowania kary umownej. Sąd podziela w całej rozciągłości stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w orzeczeniu z dnia 20 maja 1980 r, sygn.. akt I CR 229/80, OSNC 1980/12/243), gdzie stwierdzono, że O tym, czy w danym wypadku można mówić o karze umownej rażąco wygórowanej, nie może sama przez się decydować jej wysokość przyjęta procentowo w określonym akcie prawnym, lecz przede wszystkim stosunek, w jakim do siebie pozostają dochodzona kara umowna i spełnione z opóźnieniem świadczenie dłużnika. W sytuacji, gdy kara umowna równa się bądź zbliżona jest do wysokości wykonanego z opóźnieniem zobowiązania, w związku z którym ją zastrzeżono, można ją uważać za rażąco wygórowaną w rozumieniu art. 484 § 2 k.c. Podobne poglądy wyrażane są też w znacznie nowszym orzecznictwie (por. orzeczenia przytoczone w apelacji). W łączącej strony umowie licencyjnej kara umowna została zastrzeżona w takiej wysokości, jak zryczałtowane wynagrodzenie autorskie, należne twórcom za korzystanie z utworu. Można zasadnie twierdzić, że w takim razie kwota ta stanowi w przybliżeniu wartość wykonania obowiązku umownego polegającego na przedłożeniu listy utworów. Tym samym karę umowną – choć obiektywnie w niewielkiej wysokości – uznać należało za rażąco wygórowaną i jako taką obniżyć o połowę, w oparciu o przepis art. 484 § 2 k.p.c. Tytułem kary umownej Sąd Okręgowy zasądził od pozwanych na rzecz powoda kwotę 3171 zł, połowa z tego to suma 1585,50 i o nią właśnie obniżono świadczenie zasądzone na rzecz powoda, oddalając powództwo również w zakresie tego obniżenia.

Podstawę orzeczenia Sadu Apelacyjnego w tej części stanowi przepis art. 386 § 1 k.p.c., zaś w zakresie w jakim oddalono apelację pozwanych – art. 385 k.p.c. O kosztach postępowania apelacyjnego rozstrzygnięto w oparciu o przepis art. 100 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. Koszty te rozdzielono wedle proporcji w jakiej strony utrzymały się przy swoich stanowiskach w postępowaniu apelacyjnym (powód – 85%, pozwani 15%).

SSA Paweł Rygiel SSA Hanna Nowicka de Poraj SSA Barbara Górczanowska